

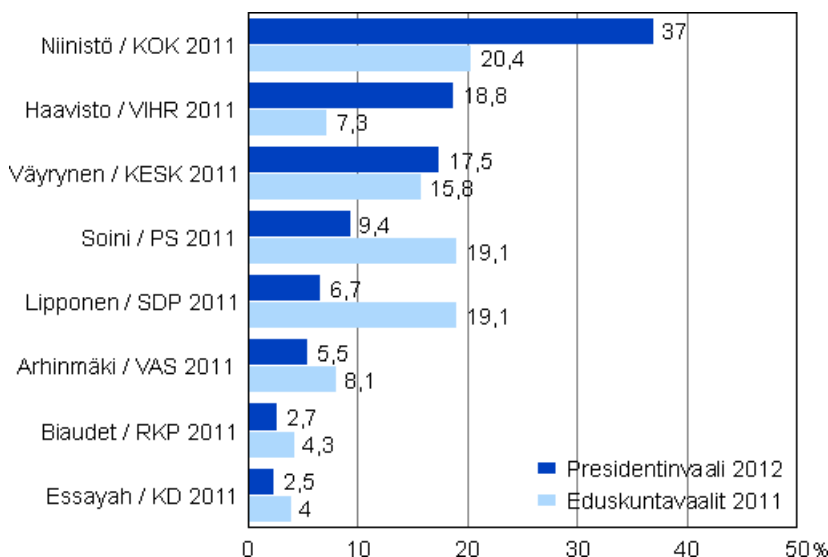
Presidentinvaalit 2012

I vaali, vahvistettu tulos

Sauli Niinistö ja Pekka Haavisto selviytyivät toiselle kierrokselle presidentinvaalissa 2012

Presidentinvaalin ensimmäisessä vaalissa kaksi eniten ääniä saanutta ehdokasta olivat Sauli Niinistö ja Pekka Haavisto. Kansallisen Kokoomuksen ehdokas Sauli Niinistö sai 1 131 254 ääntä ja voitti ensimmäisen kierroksen 37,0 prosentin ääniosuudella. Vihreän liiton ehdokas Pekka Haavisto selviytyi vuoden 2012 presidentinvaalin ensimmäisessä vaalissa toiseksi 18,8 prosentin ääniosuudella. Hän sai 574 275 ääntä. Ero kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä oli 556 979 ääntä ja prosenttiyksikköinä 18,2.

Presidenttiehdokkaiden kannatus presidentinvaalissa 2012, I vaali sekä vastinpuolueen kannatus eduskuntavaaleissa 2011

Sauli Niinistön osuus presidentinvaalin ensimmäisellä kierroksella annetuista äänistä oli 16,6 prosenttiyksikköä suurempi kuin Kansallisen Kokoomuksen kannatus vuoden 2011 eduskuntavaaleissa (20,4 %). Pekka Haaviston osuus äänistä oli 11,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin Vihreän liiton ääniosuus viime vuoden eduskuntavaaleissa (7,3 %).

Kolmannelle sijalle vaalissa tuli Suomen Keskustan ehdokas Paavo Väyrynen, joka sai 536 555 ääntä eli 17,5 prosenttia hyväksytyistä äänistä. Väyrysen kannatus presidentinvaalissa oli 1,8 prosenttiyksikköä suurempi kuin Suomen Keskustan kannatus viime eduskuntavaaleissa (15,8 %). Väyrynen sai vaalissa 37 720 ääntä vähemmän kuin toiselle kierrokselle selviytynyt Pekka Haavisto.

Perussuomalaisten ehdokas Timo Soini sai vaalissa 287 571 ääntä ja 9,4 prosentin ääniosuuden. Timo Soinin ääniosuus oli 9,7 prosenttiyksikköä pienempi kuin Perussuomalaisten kannatus viime eduskuntavaaleissa (19,1 %). Sosialidemokraattisen puolueen ehdokas Paavo Lipponen sai vaalissa 205 111 ääntä ja 6,7 prosentin ääniosuuden. Lipposen kannatus presidentinvaalissa oli peräti 12,4 prosenttiyksikköä pienempi kuin SDP:n ääniosuus vuoden 2011 eduskuntavaaleissa (19,1 %).

Vasemmistoliiton ehdokas Paavo Arhinmäki sai vaalissa 5,5 prosentin ääniosuuden, Ruotsalaisen kansanpuolueen ehdokas Eva Biaudet 2,7 prosentin ääniosuuden ja Kristillisdemokraattien ehdokas Sari Essayah 2,5 prosentin ääniosuuden.

Äänestysvilkkkaus jäi hiukan edellistä presidentinvaalia laimeammaksi

Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti oli 72,8, mikä oli 1,1 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuoden 2006 presidentinvaalin ensimmäisellä kierroksella.

Aktiivisinta äänestäminen oli Helsingin (76,6 prosenttia) ja Uudenmaan vaalipiirissä (75,6 prosenttia). Pienimmät äänestysprosentit olivat Ahvenanmaan vaalipiirin (56,4) jälkeen Pohjois-Karjalan (67,0) ja Pohjois-Savon (68,9) vaalipiireissä. Manner-Suomen kunnista aktiivisimmin äänestettiin Kauniaisissa (86,7 %) ja laiskimmin Pohjois-Savon vaalipiirissä sijaitsevassa Rautavaaran kunnassa (58,4 %).

Presidentinvaaleissa 2012 äänioikeutettuja oli kaikkiaan 4 402 622. Suomessa asuvia äänioikeutettuja oli 4 172 200 ja ulkomailla asuvia 230 422.

Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentit vaalipiireittäin, presidentinvaali 2012, I vaali (%)

Vaalipiiri	I vaali 2012
Koko maa	72,8
Helsinki	76,6
Uusimaa	75,6
Varsinais-Suomi	73,6
Satakunta	71,9
Häme	71,8
Pirkanmaa	73,6
Kymi	70,7
Etelä-Savo	69,4
Pohjois-Savo	68,9
Pohjois-Karjala	67,0
Vaasa	73,4
Keski-Suomi	71,8
Oulu	71,0
Lappi	71,6
Ahvenanmaan mk.	56,4

[Vaalikarttapalvelu](#)

Sisällys

Kuntaliitokset presidentinvaaleissa 1994-2012.....	4
Presidentinvaalit, laatuseloste.....	10

Kuntaliitokset presidentinvaaleissa 1994-2012

Kuntaliitokset presidentinvaaleissa 1994 - 2012

Lakkautettu kunta		Uuden tai laajentuvan kunnan nimi		Ajankohta
02	Uudenmaan vaalipiiri	02	Uudenmaan vaalipiiri	
	842 Tenhola		835 Tammisaari	1.1.1993
03	Turun eteläinen vaalipiiri	03	Turun eteläinen vaalipiiri	
	209 Kalanti		895 Uusikaupunki	1.1.1993
04	Turun pohjoinen vaalipiiri	04	Turun pohjoinen vaalipiiri	
	685 Rauman mlk		684 Rauma	1.1.1993
13	Keski-Suomen vaalipiiri	13	Keski-Suomen vaalipiiri	
	787 Säynätsalo		179 Jyväskylä	1.1.1993
	274 Konginkangas		992 Äänekoski	1.1.1993
02	Uudenmaan vaalipiiri	02	Uudenmaan vaalipiiri	
	427 Lohja		444 Lohja	1.1.1997
	428 Lohjan kunta		444 Lohja	1.1.1997
	612 Porvoo		638 Porvoo	1.1.1997
	613 Porvoon mlk		638 Porvoo	1.1.1997
06	Hämeen vaalipiiri	06	Hämeen vaalipiiri	
	088 Heinola		111 Heinola	1.1.1997
	089 Heinolan mlk		111 Heinola	1.1.1997
09	Etelä-Savon vaalipiiri	09	Etelä-Savon vaalipiiri	
	014 Anttola		491 Mikkeli	1.1.2001
	492 Mikkelin mlk		491 Mikkeli	1.1.2001
13	Keski-Suomen vaalipiiri	13	Keski-Suomen vaalipiiri	
	299 Kuorevesi		182 Jämsä	1.1.2001
14	Oulun vaalipiiri	14	Oulun vaalipiiri	
	841 Temmes		859 Tyrnävä	1.1.2001
08	Kymen vaalipiiri	08	Kymen vaalipiiri	
	917 Vehkalahti		075 Hamina	1.1.2003
14	Oulun vaalipiiri	14	Oulun vaalipiiri	
	582 Pattijoki		678 Raahe	1.1.2003
09	Etelä-Savon vaalipiiri	09	Etelä-Savon vaalipiiri	
	184 Jäppilä		640 Pieksänmaa	1.1.2004
	594 Pieksämäen mlk		640 Pieksänmaa	1.1.2004
	937 Virtasalmi		640 Pieksänmaa	1.1.2004
03	Varsinais-Suomen vaalipiiri	03	Varsinais-Suomen vaalipiiri	
	431 Loimaan kunta		430 Loimaa	1.1.2005
	219 Karinainen		636 Pöytyä	1.1.2005
04	Satakunnan vaalipiiri	04	Satakunnan vaalipiiri	
	293 Kullaa		886 Ulvila	1.1.2005
07	Pirkanmaan vaalipiiri	07	Pirkanmaan vaalipiiri	
	730 Sahalahti		211 Kangasala	1.1.2005
08	Kymen vaalipiiri	08	Kymen vaalipiiri	
	728 Saari		580 Parikkala	1.1.2005
	891 Uukuniemi		580 Parikkala	1.1.2005
10	Pohjois-Savon vaalipiiri	10	Pohjois-Savon vaalipiiri	
	919 Vehmersalmi		297 Kuopio	1.1.2005
	212 Kangaslampi		915 Varkaus	1.1.2005
11	Pohjois-Karjalan vaalipiiri	11	Pohjois-Karjalan vaalipiiri	
	251 Kiihtelysvaara		167 Joensuu	1.1.2005
	856 Tuupovaara		167 Joensuu	1.1.2005

Lakkautettu kunta		Uuden tai laajentuvan kunnan nimi		Ajankohta	
	943	Värtsilä	848	Tohmajärvi	1.1.2005
12	Vaasan vaalipiiri		12	Vaasan vaalipiiri	
	589	Peräseinäjoki	743	Seinäjoki	1.1.2005
15	Lapin vaalipiiri		15	Lapin vaalipiiri	
	699	Rovaniemen mlk	698	Rovaniemi	1.1.2006
03	Varsinais-Suomen vaalipiiri		03	Varsinais-Suomen vaalipiiri	
	490	Mietoinen	503	Mynämäki	1.1.2007
04	Satakunnan vaalipiiri		04	Satakunnan vaalipiiri	
	266	Kodisjoki	684	Rauma	1.1.2007
07	Pirkanmaan vaalipiiri		07	Pirkanmaan vaalipiiri	
	864	Toijala	020	Akaa	1.1.2007
	928	Viihala	020	Akaa	1.1.2007
	439	Luopioinen	635	Pälkäne	1.1.2007
	772	Suodenniemi	912	Vammala	1.1.2007
	932	Viljakkala	980	Ylöjärvi	1.1.2007
07	Pirkanmaan vaalipiiri		13	Keski-Suomen vaalipiiri	
	443	Längelmäki	182	Jämsä	1.1.2007
09	Etelä-Savon vaalipiiri		09	Etelä-Savon vaalipiiri	
	085	Haukivuori	491	Mikkeli	1.1.2007
	640	Pieksänmaa	593	Pieksämäki	1.1.2007
12	Vaasan vaalipiiri		12	Vaasan vaalipiiri	
	479	Maksamaa	945	Vöyri-Maksamaa	1.1.2007
	944	Vöyri	945	Vöyri-Maksamaa	1.1.2007
13	Keski-Suomen vaalipiiri		13	Keski-Suomen vaalipiiri	
	770	Sumiainen	992	Äänekoski	1.1.2007
	774	Suolahti	992	Äänekoski	1.1.2007
14	Oulun vaalipiiri		14	Oulun vaalipiiri	
	292	Kuivaniemi	139	Ii	1.1.2007
	940	Vuolijoki	205	Kajaani	1.1.2007
	708	Ruukki	748	Siikajoki	1.1.2007
13	Keski-Suomen vaalipiiri		13	Keski-Suomen vaalipiiri	
	415	Leivonmäki	172	Joutsa	1.1.2008
02	Uudenmaan vaalipiiri		02	Uudenmaan vaalipiiri	
	737	Sammatti	444	Lohja	1.1.2009
	220	Karjaa	710	Raasepori	1.1.2009
	606	Pohja	710	Raasepori	1.1.2009
	835	Tammisaari	710	Raasepori	1.1.2009
03	Varsinais-Suomen vaalipiiri		03	Varsinais-Suomen vaalipiiri	
	602	Piikkiö	202	Kaarina	1.1.2009
	040	Dragsfjärd	322	Kemiönsaari	1.1.2009
	243	Kemiö	322	Kemiönsaari	1.1.2009
	923	Västanfjärd	322	Kemiönsaari	1.1.2009
	006	Alastaro	430	Loimaa	1.1.2009
	482	Mellilä	430	Loimaa	1.1.2009
	101	Houtskari	445	Länsi-Turunmaa	1.1.2009
	150	Iniö	445	Länsi-Turunmaa	1.1.2009
	279	Korppoo	445	Länsi-Turunmaa	1.1.2009
	533	Nauvo	445	Länsi-Turunmaa	1.1.2009
	573	Parainen	445	Länsi-Turunmaa	1.1.2009

Lakkautettu kunta		Uuden tai laajentuvan kunnan nimi		Ajankohta
017	Askainen	481	Masku	1.1.2009
419	Lemu	481	Masku	1.1.2009
485	Merimasku	529	Naantali	1.1.2009
705	Rymättylä	529	Naantali	1.1.2009
920	Velkua	529	Naantali	1.1.2009
636	Pöytyä	636	Pöytyä	1.1.2009
979	Yläne	636	Pöytyä	1.1.2009
906	Vahto	704	Rusko	1.1.2009
073	Halikko	734	Salo	1.1.2009
252	Kiikala	734	Salo	1.1.2009
259	Kisko	734	Salo	1.1.2009
308	Kuusjoki	734	Salo	1.1.2009
501	Muurla	734	Salo	1.1.2009
586	Perniö	734	Salo	1.1.2009
587	Pertteli	734	Salo	1.1.2009
734	Salo	734	Salo	1.1.2009
776	Suomusjärvi	734	Salo	1.1.2009
784	Särkisalo	734	Salo	1.1.2009
04	Satakunnan vaalipiiri	04	Satakunnan vaalipiiri	
262	Kiukainen	050	Eura	1.1.2009
913	Vampula	102	Huittinen	1.1.2009
406	Lappi	684	Rauma	1.1.2009
06	Hämeen vaalipiiri	06	Hämeen vaalipiiri	
083	Hauho	109	Hämeenlinna	1.1.2009
210	Kalvola	109	Hämeenlinna	1.1.2009
401	Lammi	109	Hämeenlinna	1.1.2009
692	Renko	109	Hämeenlinna	1.1.2009
855	Tuulos	109	Hämeenlinna	1.1.2009
07	Pirkanmaan vaalipiiri	07	Pirkanmaan vaalipiiri	
506	Mänttä	508	Mänttä-Vilppula	1.1.2009
933	Vilppula	508	Mänttä-Vilppula	1.1.2009
493	Mouhijärvi	790	Sastamala	1.1.2009
912	Vammala	790	Sastamala	1.1.2009
988	Äetsä	790	Sastamala	1.1.2009
303	Kuru	980	Ylöjärvi	1.1.2009
08	Kymen vaalipiiri	08	Kymen vaalipiiri	
044	Elimäki	286	Kouvola	1.1.2009
163	Jaala	286	Kouvola	1.1.2009
286	Kouvola	286	Kouvola	1.1.2009
306	Kuusankoski	286	Kouvola	1.1.2009
754	Anjalankoski	286	Kouvola	1.1.2009
909	Valkeala	286	Kouvola	1.1.2009
173	Joutseno	405	Lappeenranta	1.1.2009
09	Etelä-Savon vaalipiiri	09	Etelä-Savon vaalipiiri	
741	Savonranta	740	Savonlinna	1.1.2009
11	Pohjois-Karjalan vaalipiiri	11	Pohjois-Karjalan vaalipiiri	
045	Eno	167	Joensuu	1.1.2009
632	Pyhäselkä	167	Joensuu	1.1.2009
12	Vaasan vaalipiiri	12	Vaasan vaalipiiri	

Lakkautettu kunta		Uuden tai laajentuvan kunnan nimi		Ajankohta
414	Lehtimäki	005	Alajärvi	1.1.2009
004	Alahärmä	233	Kauhava	1.1.2009
233	Kauhava	233	Kauhava	1.1.2009
281	Kortesjärvi	233	Kauhava	1.1.2009
971	Ylihärmä	233	Kauhava	1.1.2009
315	Kälviä	272	Kokkola	1.1.2009
429	Lohtaja	272	Kokkola	1.1.2009
885	Ullava	272	Kokkola	1.1.2009
175	Jurva	301	Kurikka	1.1.2009
544	Nurmo	743	Seinäjoki	1.1.2009
743	Seinäjoki	743	Seinäjoki	1.1.2009
975	Ylistaro	743	Seinäjoki	1.1.2009
13	Keski-Suomen vaalipiiri	13	Keski-Suomen vaalipiiri	
179	Jyväskylä	179	Jyväskylä	1.1.2009
180	Jyväskylän mlk	179	Jyväskylä	1.1.2009
277	Korpilahti	179	Jyväskylä	1.1.2009
182	Jämsä	182	Jämsä	1.1.2009
183	Jämsänkoski	182	Jämsä	1.1.2009
633	Pylkönmäki	729	Saarijärvi	1.1.2009
14	Oulun vaalipiiri	14	Oulun vaalipiiri	
973	Ylikiiminki	564	Oulu	1.1.2009
247	Kestilä	791	Siikalatva	1.1.2009
603	Piippola	791	Siikalatva	1.1.2009
617	Pulkvila	791	Siikalatva	1.1.2009
682	Rantsila	791	Siikalatva	1.1.2009
02	Uudenmaan vaalipiiri	02	Uudenmaan vaalipiiri	
424	Liljendal	434	Loviisa	1.1.2010
434	Loviisa	434	Loviisa	1.1.2010
585	Pernaja	434	Loviisa	1.1.2010
701	Ruotsinpyhtää	434	Loviisa	1.1.2010
04	Satakunnan vaalipiiri	04	Satakunnan vaalipiiri	
537	Noormarkku	609	Pori	1.1.2010
609	Pori	609	Pori	1.1.2010
08	Kymen vaalipiiri	08	Kymen vaalipiiri	
405	Lappeenranta	405	Lappeenranta	1.1.2010
978	Ylämaa	405	Lappeenranta	1.1.2010
14	Oulun vaalipiiri	14	Oulun vaalipiiri	
208	Kalajoki	208	Kalajoki	1.1.2010
12	Vaasan vaalipiiri	14	Oulun vaalipiiri	
095	Himanka	208	Kalajoki	1.1.2010
06	Hämeen vaalipiiri	06	Hämeen vaalipiiri	
015	Artjärvi	560	Orimattila	1.1.2011
560	Orimattila	560	Orimattila	1.1.2011
07	Pirkanmaan vaalipiiri	07	Pirkanmaan vaalipiiri	
020	Akaa	020	Akaa	1.1.2011
310	Kylmäkoski	020	Akaa	1.1.2011
211	Kangasala	211	Kangasala	1.1.2011
289	Kuhmalahti	211	Kangasala	1.1.2011
10	Pohjois-Savon vaalipiiri	10	Pohjois-Savon vaalipiiri	

Lakkautettu kunta			Uuden tai laajentuvan kunnan nimi			Ajankohta
	227	Karttula		297	Kuopio	1.1.2011
	297	Kuopio		297	Kuopio	1.1.2011
	916	Varpaisjärvi		402	Lapinlahti	1.1.2011
	402	Lapinlahti		402	Lapinlahti	1.1.2011
12	Vaasan vaalipiiri		12	Vaasan vaalipiiri		
	559	Oravainen		946	Vöyri	1.1.2011
	945	Vöyri-Maksamaa		946	Vöyri	1.1.2011

Presidentinvaalit, laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto tilaston tietosisällöstä

Presidentinvaalit toimitetaan suoralla kansanvaalilla joka kuudes vuosi. Tilastokeskus tuottaa presidentinvaaleista viralliset tilastot, jotka koostuvat tasavallan presidentin ensimmäisestä ja toisesta vaalista. Keskeisintä sisältöä ovat: presidenttiehdokkaiden saamat äänimäärät ja osuudet eroteltuna ennakoäänestyksessä saatuihin ja varsinaisena vaalipäivänä saatuihin ääniin, tiedot äänioikeutettujen ja äänestäneiden lukumääristä sukupuolen mukaan, ennakoita äänestäneiden lukumäärät sukupuolen mukaan.

1.2 Olennaiset käsitteet

Vaalitoimitus

Suomen Perustuslain mukaan tasavallan presidentin valitsee Suomen kansa välittömällä (suoralla) vaalilla syntyperäisistä Suomen kansalaisista kuuden vuoden pituiseksi toimikaudeksi. Sama henkilö voidaan valita presidentiksi enintään kahdeksi perättäiseksi toimikaudeksi.

Presidentti valitaan suoralla, tarvittaessa kaksivaiheisella vaalilla. Vaalipäivä on vaalivuoden tammikuun neljäs sunnuntai. Mikäli joku ehdokkaista saa jo tässä (ensimmäisessä) vaalissa yli puolet annetuista (s.o. hyväksytyistä) äänistä, tulee hän valituksi presidentiksi. Jos näin ei käy, toimitetaan kahden viikon kuluttua sunnuntaina toinen vaali kahden ensimmäisessä vaalissa eniten ääniä saaneen ehdokkaan kesken. Tässä toisessa vaalissa enemmän ääniä saanut ehdokas valitaan presidentiksi. Jos vaaliin asetetaan vain yksi ehdokas, tulee tämä valituksi ilman vaalia. Presidentti astuu virkaansa vaalia seuraavan kuukauden 1.päivänä.

Suoralla vaalilla on valittu presidentti vuosina 2006 (Tarja Halonen), 2000 (Tarja Halonen) ja 1994 (Martti Ahtisaari).

Sitä ennen on presidentti valittu:

- eduskunnan päätöksellä vuosina 1919 (K.J. Ståhlberg) ja 1946 (J.K. Paasikivi),
- valitsijamiesten vaaleilla vuosina 1925 (Relander), 1931 (P.E. Svinhufvud), 1937 (Kyösti Kallio), 1950 (J.K. Paasikivi), 1956, 1962, 1968, 1978 (Urho Kekkonen) ja 1982 (Mauno Koivisto),
- valittujen (vuonna 1937) valitsijamiesten toimittamilla vaaleilla vuosina 1940 ja 1943 (Risto Ryti)
- erityisellä lailla vuosina 1944 (C.G.E. Mannerheim) ja 1974 (Urho Kekkonen)
- välittömän vaalin ja valitsijamiesten vaalien yhdistelmällä vuonna 1988 (Mauno Koivisto).

Vaalilainsäädäntö

Nykyiset presidentin valintaan liittyvät perussäännökset sisältyvät Suomen Hallitusmuotoon ja vuonna 1998 tehdyllä vaalilainsäädännön muutoksella koottiin kaikkia vaaleja koskevat säännökset yhteen lakiin, vaalilakiin (714/1998), joka tuli voimaan 8.10.1998. Vaalit toimitetaan voimassa olevan vaalilain mukaisesti, tarkemmin Oikeusministeriön verkkosivuilla www.vaalit.fi (=> vaalilainsäädäntö) ja www.finlex.fi, vaalilaki (714/1998).

Vaalitapa ja sen muutokset

Presidentti valittiin vuoden 1982 vaaleihin saakka välillisen vaalitavan mukaan. Kansaa äänesti 300 valitsijamiestä, jotka kokoontuivat valitsemaan tasavallan presidentin. Hallitusmuotoa muutettiin vuonna 1981 annetulla lailla siten, että valitsijamiesten lukumääräksi tuli 301. Presidentin vaalitapaa on uudistettu kaksi kertaa kansanvaltaisempaan suuntaan:

- vuonna 1987 uusi vaalitapa oli sekavaalijärjestelmä, jossa äänioikeutetut äänestivät sekä suoraan presidenttiehdokasta että valitsijamiesehdokasta
- vuonna 1991 siirryttiin kokonaan suoraan kansanvaaliin eli äänestäjät antavat äänensä suoraan presidenttiehdokkaalle ilman valitsijamiehen välitystä, vaalitavan kaksivaiheisuus tarkoittaa sitä, että

uusi vaali toimitetaan kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan kesken, jos kukaan ehdokkaista ei saa ensimmäisellä kierroksella yli 50% äänistä.

Vaalien toimittamisen keskeiset periaatteet

Kaikki Suomen vaalit toimitetaan noudattaen seuraavia periaatteita:

- **Vaalit ovat välittömät.** Valitsijat (äänioikeutetut) äänestävät suoraan niitä henkilöitä, jotka he tahtovat saada valituiksi.
- **Vaalit ovat salaiset.** Vaalisalaisuudella tarkoitetaan, etteivät vaaliviranomaiset eivätkä muutkaan saa tietää, ketä äänestäjä on äänestänyt, vai onko hän jättänyt tyhjän äänestyslipun.
- **Vaaleissa on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus.** Yleisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että äänioikeus on riippuvainen vain sellaisista edellytyksistä, jotka kansalaisella yleensä on. Yhtäläisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että jokaisella äänioikeutetulla on yhtäläinen äänioikeus vaikuttaa vaalin tulokseen. Yleisissä vaaleissa kullakin on yksi ääni.
- **Kunkin äänestäjän on äänestettävä itse.** Äänioikeutta ei saa käyttää valtuusmiehen eli asiamiehen kautta.
- **Äänestämisen on tapahduttava vaaliviranomaisen edessä.**

Äänioikeus ja äänioikeusrekisteri, äänestäminen ja vaalituloksen laskeminen

Äänioikeus

Presidentinvaalissa äänioikeutettu on asuinpaikkaan katsomatta jokainen Suomen kansalainen, joka viimeistään ensimmäisen vaalin vaalipäivänä täyttää 18 vuotta.

Äänioikeusrekisteri

Väestörekisterikeskus laatii äänioikeutetuista atk-perusteisen rekisterin (äänioikeusrekisteri) 46. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri perustetaan 7.12.2011 niiden tietojen perusteella, jotka olivat väestötietojärjestelmässä 2.12.2011.

Äänioikeusrekisteri on julkisesti nähtävillä maistraateissa 41. päivästä ennen vaalipäivää alkaen (eli 12.12.2011 lukien). Jokaiselle rekisteriin otetulle postitetaan lisäksi viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää (29.12.2011) ilmoitus äänioikeudesta (ilmoituskortti), jossa mainitaan mm. vaalipäivä, ennakoäänestyspäivät, äänioikeutetun äänestyspaikan osoite sekä vaaliviranomaisen yhteystiedot. Äänioikeusrekisteristä tulostetaan myöhemmin vaaliluettelot vaalipäivän äänestyspaikoille.

Äänioikeusrekisteriä koskevat oikaisuvaatimukset tulee tehdä maistraateille viimeistään 16. päivänä ennen vaalipäivää, maistraatti ratkaisee oikaisuvaatimukset viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää.

Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä ennen vaalipäivää eli tiistaina 10.1.2012 kello 12.

Äänestäminen

Äänioikeutettu voi äänestää joko 1) ennakoäänestysaikana tai 2) vaalipäivänä sunnuntaina.

Ennakoäänestys toimitetaan I ja II vaaleissa sekä kotimaassa että ulkomailla. Jokainen äänioikeutettu saa äänestää ennakolta kotimaan yleisissä ennakoäänestyspaikoissa ja ulkomailla Suomen edustustoissa.

Vaalipäivän äänestyksessä äänioikeutettu voi äänestää vain oman äänestysalueensa äänestyspaikassa. Äänestäjän ei tarvitse esittää erityistä syytä ennakoäänestykselle, vaan hän voi vapaasti valita ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen välillä. Ennakoäänestys aloitetaan 11. päivänä ennen vaalipäivää (11.1.2012) sekä lopetetaan ulkomailla 8. päivänä (14.1.2012) ja kotimaassa 5. päivänä (17.1.2012) ennen vaalipäivää.

Vaalituloksen laskeminen

Vaalin tulos lasketaan kuten eduskuntavaaleissa, kuitenkin niin, ettei d'Hondt'in laskentajärjestelmää käytetä, vaan lasketaan ehdokkaiden saamat äänimäärät ja asetetaan ehdokkaat sen mukaiseen paremmuusjärjestykseen. Jos äänimäärät ovat samat, järjestys arvotaan.

Kummankin vaalin jälkeen Helsingin vaalipiirilautakunta vahvistaa kullekin ehdokkaalle koko maassa annettujen äänten lopullisen määrän ja ilmoittaa ne oikeusministerille. Jos joku ehdokkaista on ensimmäisessä vaalissa saanut yli puolet annetuista äänistä, valtioneuvosto toteaa oikeusministeriön esittelyssä, että ehdokas on valittu presidentiksi.

Jos yksikään ehdokas ei ensimmäisessä vaalissa saa yli puolta annetuista äänistä, oikeusministeriö toteaa, että kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan kesken toimitetaan kahden viikon kuluttua toinen vaali. Toisen vaalin jälkeen valtioneuvosto toteaa, kumpi ehdokkaista sai enemmän ääniä ja tulee siten valituksi presidentiksi.

Vaalikelpoisuus ja ehdokasasettelu

Vaalikelpoisuus

Presidenttiehdokkaan on oltava syntyperäinen Suomen kansalainen.

Ehdokasasettelu

Presidenttiehdokkaita voivat asettaa

1. ne puoluekisterissä olevat puolueet, joiden ehdokaslistoilta on valittu presidentinvaalia edeltävissä eduskuntavaaleissa vähintään yksi kansanedustaja sekä
2. vähintään 20 000 äänioikeutetun perustamat valitsijayhdistykset

Kukin puolue tai valitsijayhdistys saa asettaa vain yhden ehdokkaan. Kukin puolue valitsee oman ehdokkaansa puolueen sääntöjen mukaisella tavalla. Puolueilla ja valitsijayhdistyksillä voi olla sama ehdokas.

Ehdokkaat ovat ehdokkaina koko maassa. Puolueen ja valitsijayhdistyksen tulee toimittaa ehdokashakemuksensa Helsingin vaalipiirilautakunnalle viimeistään keskiviikkona 7.12.2011 ennen klo 16.

Helsingin vaalipiirilautakunta tutkii ehdokashakemukset ja vahvistaa ehdokasasettelun torstaina 15.12.2011 laatimalla presidentinvaalin ensimmäisen vaalin ehdokasluettelon, johon otetaan arvotussa järjestyksessä kaikki ehdokkaat. Jokaisesta ehdokkaasta on luettelossa seuraavat tiedot: järjestysnumero (alkaen numerosta 2), nimi, kotikunta sekä arvo, ammatti tai toimi. Ehdokasluettelo on nähtävillä mm. äänestyskopeissa.

Jos presidentinvaalin toinen vaali toimitetaan, Helsingin vaalipiirilautakunta laatii tätä vaalia varten uuden ehdokasluettelon, johon on otettu molemmat toisessa vaalissa olevat ehdokkaat samoilla järjestysnumeroilla, mitkä heillä oli ensimmäisessä vaalissa.

Äänestysprosentti = äänestäneiden osuus äänioikeutetuista

Valtiollisissa vaaleissa tilastoissa esitetään neljä erilaista äänestysprosenttia:

- 1. Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti
- 2. ulkomailla asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti
- 3. kokonaisäänestysprosentti, joka sisältää edellä mainitut molemmat ryhmät
- 4. em. ryhmästä 2 erikseen eriteltynä Ruotsissa asuvien äänestysprosentti

Ennakkoäänestyksessä huomioon otetut, hyväksytyt ja hylätyt äänestysliput

Ennakkoäänenten laskenta alkaa pääsääntöisesti varsinaisena vaalipäivänä, sunnuntaina, klo 15. Suurissa vaalipiireissä voidaan alkamisaikaa aikaistaa, kuitenkin niin että aikaisin mahdollinen aika on klo 12. Ennakkoäänien laskennan tulos pyritään saamaan valmiiksi klo 20:een mennessä, mistä alkaen niistä saadaan julkistaa ennakkotietoja.

Vaalipiirit

Presidentinvaalissa maa on yhtenä vaalipiirinä. Vaalin tulosta laskettaessa paikkoja ei siten jaeta eri alueille. Kaikissa tilastoissa kuitenkin esitetään myös vaalipiirikohtaiset tulokset eri vaalien vertailtavuuden takia.

Vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset

Eri vuosien vaaleja koskevat vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset on esitetty internetissä julkistuksen liitetaulukossa (Presidentinvaalit kotisivulla).

Kunnat on sijoitettu vaalipiireihin voimassa olevan vaalipiirijaon mukaan.

Käytetyt luokitukset

Tilastokeskuksen kuntaluokitus, vaalipiiri, kunta, äänestysalue, puolue (puoluerekisteriin merkityt), ehdokkaiden ja valittujen ikä, asuinmaa.

Presidentinvaalissa 2012 asettivat ehdokkaita seuraavat rekisteröidyt puolueet:

- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP) - Paavo Lipponen
- Suomen Keskusta (KESK) - Paavo Väyrynen
- Kansallinen Kokoomus (KOK) - Sauli Niinistö
- Ruotsalainen kansanpuolue (RKP) - Eva Biaudet
- Suomen Kristillisdemokraatit (KD) - Sari Essayah
- Vihreä liitto (VIHR) - Pekka Haavisto
- Vasemmistoliitto (VAS) - Paavo Arhinmäki
- Perussuomalaiset (PS) - Timo Soini

Tietojenkeruumenetelmät ja tietolähde

Tilastokeskus saa vaalien perusaineiston oikeusministeriön vaalitietojärjestelmästä, jonka teknisen toteuttamisen hoitaa Tieto Oyj.

1.3 Lait, asetukset ja suositukset

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (laki Tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös vaalitulokset. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Henkilötilastot vaalitulosten tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys, TK-00-1469-00).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tilaston perusaineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään, joka koostuu kuudesta osajärjestelmästä. Näitä ovat:

1. Pohjatietojärjestelmä, jossa ovat tiedot mm. vaalipiiri-, kunta-, äänestysaluejaoista sekä vaaliviranomaisista;
2. Äänestyspaikkajärjestelmä (äänestyspaikkarekisteri), jossa ovat tiedot yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista;
3. Äänioikeusjärjestelmä (äänioikeusrekisteri), johon Väestörekisterikeskus poimii tiedot äänioikeutetuista 46. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä ennen vaalipäivää kello 12;
4. Ehdokasjärjestelmä (ehdokasrekisteri), johon merkitään ehdokkaasta seuraavat tiedot: nimi, ehdokasnumero, ammatti, kotikunta, puolue/valitsijayhdistys (jonka ehdokkaana hän on), henkilötunnus;
5. Keskitetty laskentajärjestelmä, johon vaalipiirilautakunnat ja kuntien keskusvaalilautakunnat toimittavat vaalien tulostiedot;
6. Tilasto- ja tietopalvelujärjestelmä, jonka avulla vaalien tulostiedot ja muut tilastotiedot välitetään tiedotusvälineille ja Tilastokeskukselle.

Tilastokeskuksen vaalitietojärjestelmä koostuu kahdesta vaalitiedostosta, joita ovat: aluetiedosto ja ehdokastiedosto.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Vaalitilastojen aineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään ja vaaliviranomaisten toimittamiin tietoihin, joita voidaan pitää luotettavana.

4. Tietojen ajantasaisuus ja tarkkuus

Vahvistetut tiedot poikkeavat aina jonkin verran ennakkotilastojen luvuista.

Tulokset muuttuvat vahvistetun tuloksen jälkeen kaikilta osin: äänestysalueittain, kunnittain, vaalipiireittäin, puolueittain sekä kaikkien ehdokkaiden ja valittujen saamien äänimäärien suhteen, jolloin jopa heidän keskinäinen järjestyksensä voi muuttua.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Tilastot julkaistaan internetissä, StatFin-palvelussa sekä Presidentinvaalit-tilastosivulla. Kunnittaiset ja äänestysalueittaiset vaalitiedot sekä ehdokkaiden ja valittujen saamat äänimäärät viedään StatFin-palveluun.

Presidentinvaalit-tilastosivulla julkaistaan kolmella kielellä (suomi, ruotsi ja englanti) julkistuksia ja kyseistä vaalia koskevien taulukoiden lisäksi aikasarjataulukoita.

Maksullisessa ALTIKA – tietokannassa on presidentinvaaleista vaalitulostietoja vuodesta 1994 alkaen.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Uusi tilastollinen kuntaryhmitys (kaupunkimaiset, taajamamaiset ja maaseutumaiset) otettiin käyttöön vuodesta 2000 alkaen. Sitä aikaisemmin kunnat ryhmiteltiin seuraavasti: kaupungit ja muut kunnat. Vaalien välillä tapahtuneet vaalipiiri- ja kuntamuutokset on huomioitu tilastoissa, joissa on vertailutieto edellisen vaalin tuloksiin.

Presidentinvaalit-tilastosivulla esitetään vaalitulostietoja aikasarjataulukkoina vuodesta 1925 alkaen.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys sekä dokumentointi

Oikeusministeriö julkaisee kattavaa yleistietoa eri vaaleista sekä valtakunnallisen ehdokasrekisterin ja vaalitulostietoja verkkosivuillaan (www.vaalit.fi). Oikeusministeriön julkaisema tilasto ennakkoäänestäneiden osalta poikkeaa Tilastokeskuksen ennakkoäänestäneiden tilastosta, sillä ne määritellään eri perustein:

- Oikeusministeriö laskee ennakkoäänestäneiden määrän äänioikeutettujen määrästä
- Tilastokeskus laskee ennakkoäänestäneiden määrän kaikkien äänestäneiden määrästä

Tilastoissa käytetyt luokitukset löytyvät Tilastokeskuksen kotisivuilta.

Lisätietoja

Kimmo Moisio (09) 1734 3239

Jaana Asikainen (09) 1734 3506

Vastaava tilastojohtaja:

Jari Tarkoma

vaalit@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/presidentinvaalit>

Lähde: Presidentinvaalit 2012, I vaali, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2242-3672 (pdf)